

KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAM

**Kisalföldi ASzC Szombathelyi Élelmiszeripari és Földmérési
Technikum, Szakképző iskola és Kollégium**

A Kisalföldi ASzC Szombathelyi Élelmiszeripari Technikum Szakképző Iskola és Kollégium Pedagógiai Programjának nevelési részeként elkészített Környezeti nevelési program kidolgozásakor a hatályos jogszabályok, az iskola pedagógiai alapelvei, az iskolában folyó oktató-nevelő munka valamennyi résztvevőjének igénye a fenntarthatóságra nevelésre és a rendelkezésre álló emberi-anyagi erőforrások mértéke voltak az irányadók.

A környezeti nevelési programot a mindennapi pedagógiai munkához használt célnak és eszköznek tekintjük a Pedagógiai Program többi tartalmi egységével, így a helyi tantervekkel is.

Intézményünkben az ökoszemlélet szellemében átgondoltan, mindennapi gyakorlatként foglalkozunk a környezettudatossággal, az egészségneveléssel, valamint a fenntarthatóságra és a globális felelősségvállalásra neveléssel. Pedagógiai programunk tartalmazza a környezeti nevelési elveinket, környezeti nevelési programunk pedig komplexen tartalmazza a környezeti nevelési elveink megvalósításához szükséges feladatokat.

1. Alapok

1.1. Törvényi háttér

Az Intézményi Környezeti Nevelési Programunk az alábbi jogszabályok és dokumentumok figyelembevételével készült:

- Magyarország Alaptörvénye
- 1995. évi LIII. Törvény a környezet védelmének általános szabályairól
- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
- 2012. évi CLXXXV. törvény a hulladékról
- Nemzeti Környezetvédelmi Program 2015-2020
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia 2012-2024 (Melléklet a 18/2013. (III. 28.) OGY határozathoz)
- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- Nemzeti Alaptanterv
- 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről
- Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia

Az **Alkotmány** környezetvédelemmel kapcsolatos paragrafusai:

- 8. § A Magyar Köztársaság elismeri az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteletben tartása és védelme az állam elsőrendű kötelessége.
- 16. § A Magyar Köztársaság különös gondot fordít az ifjúság létbiztonságára, oktatására és nevelésére, védelmezi az ifjúság érdekeit.
- 18. § A Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.
- 70. § A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez

Közüoktatási jogszabályok

A **közüoktatásról szölő** 1995. évi LXXIX. Többször módosított **törvény** szerint a pedagógiai programok felülvizsgálatánál, az eddiginél nagyobb hangsúlyt kell fordítani a gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésével kapcsolatos feladatokra, s a nevelés elsőrendű jelentőségű. A pedagógiai programok átalakításánál a személyiség és közösség fejlesztés

megtervezésében kiemelt hangsúlyt kell fektetni a NAT kiemelt közös követelményeire, köztük a környezeti nevelésre.

A 41. § 6. pontja szerint az iskola „felderíti a gyermekek és tanulók fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek, a tanuló érdekében intézkedést kezdeményez”.

Az iskolai munkát tartalmi alapjaiban szabályzó közös követelményei között találjuk a környezeti nevelést. „A környezet ismeretén és személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt legyen a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.”

A kormány 243/2003. számú mellékletével hatályba lépett és a 202/2007. (VII.31.) kormányrendelettel módosított Nemzeti Alaptanterv értelmében a környezettudatosságra nevelés a közoktatás kiemelt fejlesztési feladata, melynek az iskolai nevelés valamennyi elemét át kell hatnia, elő kell segítenie a tantárgyközi kapcsolatok erősítését, a tanítás-tanulás szemlélet egységét, a tanulók személyiségének a fejlődését.

Önkormányzati jogszabály

Az 1990. évi LXV. *Törvény a helyi önkormányzatokról* kiemeli az egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítését, a lakosság önszerveződő közösségei tevékenységének támogatását.

2.1. A környezeti nevelési program elkészítésének alapjai

2.1.1. Helyzetelemzés, helyzetkép

Iskolánk Szombathely zöldövezetében, a város központjához, oktatási, kulturális, szabadidős és sportlétesítményeihez közel található. Épületeink jól karbantartottak, a korszerűsítés folyamatos. Iskolaudvarunk tágas, parkosított, rendezett.

A tanépületek, a kollégium és a gazdasági hivatal az iskola területén, sütő és cukrász tanüzemünk, tanboltunk, élelmiszer-ipari laboratóriumunk az iskolától egy kilométernyire található másik telephelyünkön működik.

Az iskolánk kiemelt pedagógiai célja, hogy szakmájukhoz értő, elhivatott, a szakmai végzettségüknek megfelelő munkakörben keresett, elhelyezkedni tudó fiatalok képzése. Ehhez szükséges a képzésnek a változó igényekhez történő igazítása, korszerűsítése. Kiemelt profilunk az érettségit nyújtó felnőtt képzés is, amelyben a legnagyobb hagyományokkal rendelkezünk a megyében.

A szakmai elvárások miatt lényeges a környezettudatos, kritikus gondolkodású, döntés képes, munkaerő képzése. Az igénynek törekszünk megfelelni, az oktatás tartalmát relevánssá tenni. Módszereinknek hangsúlyosan biztosítani kell az az egyéni igényeket.

Iskolánk képzési irányából fakadóan tanulóink a szakmai gyakorlataikat

- élelmiszeripari üzemekben töltik, ahol a szigorú minőségbiztosítási előírások megkövetelik a higiéniát, környezetük tisztán tartását. Az elkészült termékeik csomagolása, forgalmazása lebomló, környezetbarát papíreszközökben történik.
- földmérő diákjaink gyakorlati képzése a természeti környezetben folyik. A terepen az élővilág károsításának elkerülésére, a munkakörnyezet tisztán tartása saját igényükké válik a tanórák során.

2.1.2.Személyi erőforrások

A környezeti nevelési program megvalósításában az iskola valamennyi „használója” résztvevő. Pedagógus, diák, technikai és adminisztratív dolgozó közös ügye, hogy környezetük, munkavégzésük helyszíne rendezett, egészséges, megnyugvást adó legyen. Különösen az osztályfőnökök, a reál tantárgyak szaktanárai, meghívott előadók jelentik a program megvalósításának gerincét. Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kulturált környezeti viselkedésre.

<u>Humán erőforrások</u>	<u>Feladat, szerepkör</u>
Iskolavezetőség	Támogatja a környezeti nevelési programokat. A minőségi munka részeként értékeli az ilyen tevékenységet. Anyagi forrásokat teremt. Ösztönző rendszert dolgoz ki. Aktívan részt vesz az egyes programokban.
Oktatók	Kidolgozzák és a tantárgyakba beépítve tanítják az egyes környezeti tartalmakat.
Örökös ökoiskolai munkacsoport	Elkészíti a pedagógiai programnak megfelelően az éves tervet, segíti és koordinálja annak megvalósítását. Dokumentációs és értékelő munkát végez, pályázatokat ír, kapcsolatot teremt a külső támogatókkal.
Osztályfőnöki munkaközösség	Évfolyamokra lebontva foglalkozik az egészségneveléshez kötődő környezeti nevelési tartalmak feldolgozásával.
Iskolai közösségi szolgálatot szervező	Szolgálatok szervezésekor előtérbe helyezi a környezeti nevelési célokat támogató lehetőségeket
Diákönkormányzatot segítő	Környezeti nevelés egészségnevelési területeinek erősítésére. (Napi kapcsolat a diákokkal.)
Iskolaorvos, védőnő	Előadások tartása, programok szervezése az egészséges életmódról, a környezeti ártalmakról.
Laboráns, szakoktató	Gondoskodik a vegyszerek szakszerű elhelyezéséről, szelektív gyűjtéséről.
Adminisztratív dolgozók	Támogatják a tanári munkát az egyes programok háttérének biztosításával.
Technikai dolgozók	Alap tisztasági feltételek biztosítása, karbantartás, kertépítés, gondozás. (takarítás során környezetkímélő, egészségre nem ártalmas tisztítószer használata, szelektív hulladékgyűjtés)
Diákok	A tervezett éves programban vesznek részt (hallgatóság, tevékeny szerepvállalás, kezdeményezések.)
Szülők	Iskolai kezdeményezések támogatása, előadásokon vesznek részt, partnerség a szemléletformálásban

2.1.3. Iskolán kívüli együttműködés

Iskolánk nyitott, kapcsolataink nagyon széleskörűek. A tanulók egészségügyi, gyermekvédelmi és szociális ellátása, illetve a továbbtanulás és a pályaválasztás, a környezeti és fenntarthatósági nevelés kapcsán iskolánk rendszeres kapcsolatot tart fenn más intézményekkel, társ intézményekkel, szakmai és gazdasági szervezetekkel, kamarákkal.

Ahhoz, hogy az iskolában kitűzött környezeti nevelési célok megvalósuljanak, a

- fenntartó: a költségvetésben rögzített kötelező támogatáson túl finanszírozza az iskolai környezeti nevelési programot
- környezeti neveléssel foglalkozó intézmények: meglátogatásuk, kiírt pályázataik útján, előadók biztosításával
- hivatalos szervek: ellenőrzik, hogy környezetvédelmi és egészségügyi szempontból megfelelően működik-e az iskola; építünk javaslataikra, véleményükre támogató együttműködése elengedhetetlen.

Sikeres együttműködést alakítottunk ki a társiskolánkkal, a Kisalföldi ASzC Herman Ottó Környezetvédelmi és Mezőgazdasági Technikum, Szakképző Iskola és Kollégiummal, amely a kölcsönös segítségen alapszik a fenntartható nevelés területén is. Tartalmas kapcsolatot sikerült iskolánknak kialakítani három külföldi iskolával: amelyek az ausztriai Grottenhof- Hardt (1977), a szlovéniai Muraszombat (1985) és a romániai Sepsiszentgyörgyi líceum (2018). Diákjaink és pedagógusaink számára a szakmai kitekintésen túl, a nyelvgyakorlás lehetőségének növelésén át a közös európai programokban (Comenius program) való részvételig lehetőséget biztosítanak a csereprogramok.

Egészségfejlesztési Irodával (Szombathely) is partneri kapcsolatot alakítottunk ki. Közös célunk a prevenció, a lelki egészség védelme, az egyéni pszichológiai segítségnyújtást biztosítása.

Pálos Károly Szociális Szolgáltató Központ és Gyermekjóléti Szolgálattal sokrétű az együttműködésünk. Egyrészt iskolai szociális segítő munkatársat biztosít, aki részt vesz a közösségtámogató, prevenciók csoportfoglalkozásokon, másrészt segít a tanulók egyéni problémamegoldásában.

2.2. Anyagi erőforrások

2.1.1. Saját erőforrások

Költségvetés részben a környezeti nevelési munkához szükséges eszköz- és szakkönyvvásárlás, IKT eszközök fejlesztése finanszírozható.

Az iskolai költségvetésből olyan felújítások is történnek, amelyek a környezetbarát és kultúrált környezet megteremtését, környezetkímélő működtetést szolgálják.

Iskolánk Pörgölini Alapítványa az iskola diákjainak sport, kulturális és szociális téren történő segítségét teszi lehetővé, továbbá az iskola tanárainak szakmai továbbképzési és önképzési célú támogatását.

2.1.2. Külső erőforrás

Pályázat: a témához kapcsolódó pályázatokról az igazgató az igazgatóhelyettes, a szaktanárok tájékoztatják az érintetteket. Az elnyert összegeket teljes egészében arra a területre kell fordítani, amire a kiírás szól. (szigetelés, energetikai felújítása (napenergia), tantermeink IKT –táblákkal való ellátása).

Az anyagi erőforrásokat úgy kell felhasználni, hogy a környezetünk értékeit bemutató, azok megőrzését szolgáló eszközök (írásos és videó anyag, mikroszkópok, oktatási berendezések, segédanyagok, kiállítószekrény, stb.) rendelkezésre álljanak.

3. Alapelvek, célok, feladatok

3.1. Alapelvek

Napjainkban az élet minden területén a figyelem a fenntartható fejlődésre irányul, a fenntarthatóság gondolatának tartalmi megalapozását pedig az oktatásban kell elkezdni. Iskolánknak olyan oktatást kell biztosítani, amelyben a szakmai képzésen túl hangsúlyt kapnak az erkölcsi kérdések és a környezettudatos életmód.

A környezeti nevelés alapelvei közül az alábbiakat kell kiemelten kezelnünk; fogalmuk, tartalmuk megnyilvánulásai módjaik ismerete elengedhetetlen:

- fenntartható fejlődés,
- biológiai és társadalmi sokféleség,
- ökológiai lábnyom,
- környezetünk természeti és társadalmi összetevőinek kölcsönös függősége, közöttük lévő ok-okozati összefüggés,
- helyi és globális szintek kapcsolatrendszere,
- környezeti problémák,
- alapvető emberi szükségletek és emberi jogok
- felelősség a jövő nemzedékért.

3.2. Célok, feladatok

A környezettudatosságra nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezet megővására, elősegítve ezzel a természet fennmaradását és a társadalmak fejlődését, valamint óvja, védje a természetes és épített környezetét és olyan életvitelt alakítson ki, amely mentes a számára káros ártalmaktól.

Az integrálódó, globalizálódó világunkban el tudjanak igazodni, megértsék a globális összefüggéseket. Szándékunk olyan diákokat kibocsátani, akik a természetben tapasztalt jelenségek okait keresik, kutatják a közöttük lévő kapcsolatokat. Ennek érdekében ki kell alakítani iskolánk diákjaiban és dolgozóiban:

- a környezettudatos magatartást annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására;
- a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartást és életvitelt;
- a természeti és az épített környezet értékei iránt felelős magatartást, ezek megőrzésének igényét és akaratát;

- a természeti és az épített környezet sokféleségének őrzését;
- a rendszerszemléletet, a lokális ismereteken keresztül a globális összefüggések megértését és tudományos megalapozását;
- az életszemlélet azon elemeit, amelyek túlmutatnak a fogyasztáson, a fogyasztás helyett az életminőség igényét;
- egészséges életmód igényét, megmutatni az ehhez vezető módszereket.

A környezettudatosságra nevelés céljaként megfogalmazott fenntartható fejlődés, környezettudatos magatartás előmozdításához elengedhetetlen, hogy a diákok megértsék, saját életükre alkalmazni tudják az alábbi fogalmakat:

- Fenntartható fejlődés: A jelenlegi generációk szükségleteinek kielégítése olyan módon, amely veszélyezteti a jövő nemzedékek szükségleteinek kielégítését.
- A növekedés korlátai: A Föld, és a földi erőforrások végesességéből adódó korlátok, melyek lehetetlenné teszik az emberiség létszámának, és anyagi javainak folyamatos gyarapodását.
- Alapvető emberi szükségletek: Minden ember és társadalom igénye és joga a túléléshez szükséges energiához és anyagokhoz való igazságos és egyenlő hozzáférése, és a Föld lehetőségeihez mért kielégítő életminőség megvalósítása.
- Az elővigyázatosság elve: A megfontolt, a nem kívánt következményekre is figyelemmel levő, az ökológiai folyamatokba a lehető legkevésbé beavatkozó döntéshozatal szükségessége olyan esetekben, amikor nem ismerünk minden körülményt, és/vagy amikor az adott kérdésre vonatkozó tudományos álláspont megosztott.
- Kölcsönös függőség: A minden elem és életforma (beleértve az embereket is) között fennálló kölcsönös és egyenrangú függőségi kapcsolatok a természeti rendszerekben.

Hiszünk abban, hogy környezeti nevelésünk eredményeként tudatos környezetvédővé, a természetet óvó, féltő felnőttekké válnak majd tanítványaink.

A célok eléréséhez a következő készségek és képességek kialakítását tartjuk fontosnak:

- problémaérzékenység, integrált megközelítés,
- alternatív, problémamegoldó gondolkodás,
- értékelés és mérlegelés készsége,
- konfliktuskezelés, megfelelő kommunikáció,
- vitakészség, kritikus véleményalkotás,
- állampolgári részvétel és cselekvés,
- együttműködő, toleráns, segítő életmód,
- ökológiai szemléletmód.

4.Tanulásszervezési és tartalmi keretek, a környezeti nevelés megvalósításának módjai, szinterei

4.1.Tanórán kívüli és tanórai foglalkozások

A környezeti nevelés összetettsége miatt csak komplex módszerek segítségével közvetíthető. Ezért fontos a tantárgyak közötti integráció, a tanítás során a tananyag környezetvédelmi szempontok szerinti átadása. Így a diákjainkban egységes képet alakíthatunk ki az őket körülvevő világról.

4.1.1. Tanórai keretek

Magyar nyelv és irodalom

A tanulók

- törekedjenek a szakmai nyelv igényes, színes, pontos használatára írásban és szóban egyaránt
- legyenek képesek lényeges és lényegtelen információk közötti különbségtételre
- ismerjék az irodalmi művekben megjelenő természeti és környezeti értékeket, harmonikus kapcsolatokat
- legyenek képesek irodalmi szövegek alapján problémafelvetésre, vitára, véleményalkotásra, érvelésre
- tudjanak hivatalos iratokat készíteni
- tudatosan készüljenek a „nyelvi környezetszennyezés” elkerülésére

Történelem

A tanulók

- ismerjék meg a szakma helyi történelmi értékeit, alakuljon ki bennük a hagyományok tisztelete
- a szakma történeti áttekintése révén szerezzenek ismereteket a történelem és a környezetvédelem kapcsolatáról
- értsék és tudják, hogy milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet
- tudják értelmezni, hogyan hatottak a környezeti változások a gazdálkodásra, az életmódra, a közösségi normák alakulására
- értsék meg a globális problémákat, és érezzék az egyén és a társadalom felelősségét és feladatait elhárításában, megoldásában

Idegen nyelv

A tanulók

- váljanak képessé az idegen nyelvű szakirodalom megismerésén keresztül a szakmájukhoz kapcsolódó környezeti problémák tanulmányozására és ismerjék meg a nyelv segítségével más országok hasonló problémáit
- fejlődjön az idegen nyelvi kommunikációs képessége és fedezzék fel ennek lehetőségeit
- váljanak érzékennyé a természet szeretetére a jól megválasztott szövegek feldolgozásának segítségével
- legyenek érzékenyek a hazai környezeti problémákra és ismerjék meg a nyelv segítségével más országok hasonló problémáit
- tudják más népek ilyen irányú tevékenységeit és ismerjék az idegen országok környezetvédelemmel foglalkozó szervezeteit

Matematika

A tanulóknak

- alakítsuk ki a környezeti rendszerek megismeréséhez szükséges számolási készségeket, ami a szakma elsajátításához elengedhetetlen.
- Legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek az értelmezésére, elemzésére
- Tudjanak grafikonokat, táblázatokat elemezni
- Logikus gondolkodása fejlődjön
- Legyenek képesek reális becslésre
- Legyenek képesek egyszerű statisztikai módszereket alkalmazni

Biológia, Természetismeret, komplex természettudomány

A tanulók

- ismerjék meg a globális környezeti problémákat és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit, ami a szakterületük káros kibocsátásából is adódhat
- ismerjék meg szakmájuk környezet-egészségügyi problémáit
- legyenek képesek egészségügyi problémák megelőzésére és mérséklésére
- sajátítsanak el életviteli technikákat
- ismerjék meg a környezet-egészségügyi problémákat
- ismerjék és szeressék a természeti és az épített környezetet
- ismerjék meg az élőlények alapvető szervezeti-működési jellemzőit, fedezzék fel azok között az ok-okozati összefüggéseket
- legyenek tájékozottak a földi élővilág sokféleségét, valamint az emberek és biológiai környezetük közötti kapcsolatrendszerrel illetően

Fizika

A tanulók

- váljanak képessé a környezeti változások magyarázatára
- ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai hatások (sugárzások, zaj, rezgés) egészségkárosítását, tudják ezek kibocsátásának csökkentési lehetőségeit
- ismerjék fel a fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közötti analógiákat, valamint az élő, és élettelen közötti kölcsönhatásokat
- tudják értelmezni a környezet változásának törvényszerűségeit, és ennek tudatában legyenek képesek megoldást keresni a globális környezeti problémákra
- mérjék fel annak fontosságát, hogy a környezeti erőforrásokat felelősséggel szabad csak felhasználni
- ismereteik birtokában váljanak tetteik következményeit látó, előregondolkodó állampolgárrá
- ismerjék meg az alternatív energiahordozókat és forrásokat

Digitális kultúra (Informatika)

A tanulók

- tanulják meg használni a világhálót kutatómunkára, ismeretszerzésre
- futtassanak környezeti elemek változását figyelembevevő szimulációkat
- ismerjék meg a távközlési, informatikai berendezések környezetkárosító hatásait

Testnevelés

A tanulók

- fedezzék fel, értsék meg, hogy a környezeti hatások jelentős mértékben befolyásolják, egészséges testi fejlődésüket
- győződjenek meg a mozgás jótékony hatásairól a különböző szervrendszerek működését tekintve
- legyenek tisztában azzal, hogy testnevelés és a sport nélkülözhetetlen az élményszerű tapasztalatszerzésben, az emberi kapcsolatokban, az együttműködés és a tolerancia fejlesztésében
- értsék és tapasztalják meg a szabadtéri foglalkozásokon keresztül, hogy a környezetszennyezés az egészségre veszélyes
- igényeljék, hogy a sportoláshoz lehetőség szerint természetes anyagokból készüljenek az eszközök, és a tornaszerek
- sajátítsanak el régi magyar, mozgást igénylő népi játékokat

A tanulóknak

- tudatosítsa az egészség és a környezet komplexitását
- alakuljon ki az igény a higiénés normák betartására
- segítse az egészséges napi, heti, évszakos életritmus kialakulását

Szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek

A tanulók

- ismerjék a szakma gyakorlásához kapcsolódó természet és környezetvédelmi ismereteket, ezeket tudják megfelelően hangsúlyozni, kiemelni
- ismerjék a szakmához kapcsolódó higiéniai követelményeket és tudják ezeket a gyakorlatban alkalmazni
- tudják a szakmai ártalmak hatását az emberi szervezetre, legyenek képesek az egészségkárosodás megelőzésére
- ismerjék meg a szakma történetét és lássák a környezetre gyakorolt hatását! Tudják ennek az egyszerű vizsgálati lehetőségeit
- legyenek képesek a tényeket szakma-specifikusan kiegészíteni, s ezen keresztül is erősödjön meg az ökológiai szemléletük
- sajátítsák el a szakma specifikus munkát, és legyenek birtokában a környezetvédelmi ismereteknek
- tudják kiemelni a szakma környezetterhelő hatásait, ismerjék a védekezés lehetőségeit (hulladékkezelés, stb.)
- ismerjék a környezetbarát technológiákat, a környezetbarát anyagokat, a termékek használatát
- sajátítsák el az anyag- és energiatakarékos gazdálkodási módokat
- látogassák meg a szakmához kapcsolódó (helyi) létesítményeket, figyeljék meg a helyes környezetvédelmi technológiákat a gyakorlatban
- tudják mérni a környezetet károsító elemek hatásait szakma specifikus eszközökkel

A tanulóknak

- alakuljon ki a munkafegyelem és technológiai fegyelem
- alakuljon ki a modern rendszertani szemlélet a szakmai és környezetvédelmi oktatás során

4.1.2.Tanórán kívüli foglalkozások

Iskolánk képzési irányjaiból fakadóan tanulóink a szakmai gyakorlataikat

- élelmiszeripari üzemekben töltik, ahol a szigorú minőségbiztosítási előírások megkövetelik a higiéniát, környezetük tisztán tartását. Az elkészült termékeik csomagolása, forgalmazása lebomló, környezetbarát papíreszközökben történik.
- földmérő diákjaink gyakorlati képzése a természeti környezetben folyik. A terepen az élővilág károsításának elkerülésére, a munkakörnyezet tisztán tartása saját igényükké válik a tanórák során.

Kiváló lehetőséget biztosítanak a tanulmányi kirándulások arra, hogy először a szűkebb (9. osztályok), majd a tágabb környezet, a város, a régió, az ország, a szomszédos országok természeti értékeit és az emberi civilizáció történelmi emlékeit megismerjék.

Elsőéveseinknek Szombathely nevezetességeit mutatjuk meg, mivel diákjaink túlnyomó része más településről érkezik, később a Dunántúl, az ország szép és védett látnivalóit tárjuk eléjük. Nemzeti parkokat, barlangokat, növény- és állatfajokat ismernek meg, miközben a környezetszennyezés kirívó, károsító hatásait is megtapasztalják.

Nyitottak vagyunk környezetvédelmi programokba kapcsolódni, ott feladatokat vállalni, ezzel kapcsolatos pályázatokon részt venni.

Vízi- és sítáboraink ugyancsak a természetben alakítják a gyerekek környezetfeltő gondolkodását.

Az iskola épületében is adódik a lehetőségek széles skálája a környezeti nevelés terén:

- tantermek szépítése, tisztán tartása, növények-dekoráció elhelyezése
- veszélyes hulladék (elemek) gyűjtése
- hirdetőtáblákon az oda illő, jó ízlést formáló reklámok megjelenése, a szellemiségünktől távol állók kitiltása
- a diákok kezelésében „üzemelő” madáretető elhelyezése

A nem hagyományos tanórai foglalkozások közös és alapvető jellemzője, kritériuma a komplexitás. Ennek lényege:

- a tantárgyakon átívelő ismeretek összekapcsolása, egy adott tartalom sokoldalú megközelítése, valamiféle “egymásra hajtogatottság”
- a sokféleség összekapcsolódása a különféle tevékenységek által
- a természet és társadalom kapcsolatrendszerének holisztikus megközelítése
- kapcsolatközpontúság
- értelem és érzelem egysége
- módszerek sokfélesége

5.Módszerek

A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.

A környezet ismeretén és a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.

A környezettudatosság módszereiben tehát egyaránt jelen kell lennie a környezet állapotáról, a társadalom és a környezet viszonyáról szóló információgyűjtésnek, információ-

feldolgozásnak, a feldolgozott információk alapján történő döntéshozatalnak, a döntés alapján eltervezett egyéni és közösségi cselekvések végrehajtási módszereinek. Az eredményességhez az szükséges, hogy ezeket a módszereket a diákok minél többször alkalmazzák.

Alkalmazott módszerek:

- természettudományos megfigyelések
- interjúk, felmérések készítése az emberek és a környezet viszonyáról
- helyi, országos és globális döntéshozatali rendszerek tanulmányozása
- jegyzetek, feladatmegoldások összehasonlítása, elemzése
- új ismeretekhez kapcsolódó kérdések megfogalmazása csoportosan
- adatgyűjtés és feldolgozás
- problémamegoldó gyakorlatok
- írásbeli értekezések, vitairatok készítése
- viták, szituációs játékok
- érveléstechnikai gyakorlatok elsajátítása
- természetvédelmi tevékenységek
- részvétel a helyi környezetvédelmi tevékenységben.

6.Kapcsolatrendszerek, kommunikáció a környezeti nevelésben

Az iskolán belüli kapcsolatrendszer, kommunikáció szerves része a szemléletformálásnak. Részben azért, mert az információhiány is gyakran oka a környeztkárosító tevékenységnek, de még ennél is fontosabb, hogy a környezeti nevelési programot már tervezni is csak csapatmunkában lehet. A kitűzött célok elérésének pedig feltétele, hogy az iskola valamennyi tanára, nem pedagógus dolgozója, diákja tisztában legyen vele és hajlandó legyen aktívan közreműködni.

Az iskolán kívüli kapcsolatrendszer jelentősége is nagy. Az iskolai környezeti nevelési tevékenység tágabb értelemben is közügy, a szűkebb vagy tágabb lakókörnyezet is részt vesz az iskola nevelőmunkájában. Diákjaink nagyszámú írott, hallott és látott ismerethez jutnak a médiákból, a társadalomból, melyek között képesek legyenek eligazodni, fel tudják dolgozni őket.

6.1.Iskolán belüli kommunikáció formái

- kiselőadások tartása megfelelő szemléltetőeszközökkel az adott tanórán
- tematikus beszélgetések
- belső levelezési csoportok
- házi dolgozat készítése
- faliújságon, hirdetőkből közölt információk
- tantestületi és munkaközösségi értekezletek

6.2.Iskolán kívüli kommunikáció formái

- környezetvédelmi cikkek feldolgozása különböző napilapokból
- környezetvédelemről szóló rádió- és televíziós hírek értékelése, internetes információk
- kapcsolatfelvétel az illetékes szervekkel
- a közvetlen környezet problémáinak felmérése, értékelése

- A külvilággal való kapcsolattartásban nagy szerepe van az intézmény hivatalos honlapjának.

7. Minőségfejlesztés

Az iskolai környezeti nevelési munkának a mérése, értékelése több szempontból eltér az iskola életének más területén alkalmazottaktól. Ennek oka, hogy a környezeti nevelés a szakmai ismeretek mellett – a többi tantárgyhoz képest – markánsabban közvetít egy viselkedési módot és értékrendet.

A szakmai tartalmakat az egyes természettanhoz tartozó tantárgyak helyi tantervébe építjük be, ennek keretében kerülnek mérésre is.

A környezeti nevelési program megvalósulását kevésbé számszerűen, de annál hatékonyabban lehet mérni a diákok környezethez viszonyuló magatartásával. Ha egy tanuló az iskolában eltöltött évek arányában egyre igényesebb környezete állapotára, egyre intenzívebben óvja, alakítja azt, ha fellép a környezetkárosítás akár legkisebb formája ellen, ha hangot ad önállóan kialakított véleményének, ha a természet értékeinek megóvására társait-szüleit is ösztönzi, akkor a kitűzött, programunkban megfogalmazott célok teljesültek.

Ahhoz, hogy ez a viselkedésmód megjelenjen, megfelelően képzett pedagógusokra van szükség. A tantestület továbbképzésének megtervezésekor ezért célszerű külön figyelmet fordítani arra, hogy jussanak el kollegák környezeti neveléssel kapcsolatos előadásokra, továbbképzésekre, országos konferenciákra, és az ott szerzett ismereteket az iskolában széles körben továbbítsák úgy diákjaink, mint tanártársaik irányába is!

Az értékelés célja:

- A tanulók észlelési tudatossága, ismereti, környezeti etikája, állampolgári cselekvési készségei hogyan fejlődtek
- A program hatékonyságának meghatározása
- A tantervi tartalom egységének és értelmes sorrendiségének ellenőrzése
- Annak meghatározása, hogy a tanulók hogyan fogták fel a tapasztalatokat, hogyan válaszoltak azokra és azok miképp hatottak rájuk
- A tanárok és diákok hogyan fogadták az új tanítási stratégiákat, illetve tanulási tevékenységeket
- A tanárokat, az iskola vezetését, az iskola épületét vagy az egész körzetet érintő szolgáltatások meghatározása, megtervezése, javítása
- A közvélemény a tanulók tevékenységének eredményeképp bekövetkezett változásának meghatározása
- Szerezzenek személyes tapasztalatokat a környezeti konfliktusok együttműködéssel történő kezelésében és megoldásában
- A tanárok a környezeti nevelés színvonalának megőrzése, a hiányterületek pótlása miatt a fenntartható fejlődés egyik alap gondolatát az élethosszig tartó tanulást tartásuk szem előtt, vegyenek részt pedagógus továbbképzéseken

Az eredményesség vizsgálatára alkalmazható módszerek:

- Kérdőív
- Szociometriai vizsgálat
- Különböző megfigyelések
- Nyomon követő rendszer
- Egyéni vagy csoportos beszélgetése